

דכתיב (ישעיה יד יב) איך נפלת משמים הילל בן שחר, נפלה עטרת ראשנו (איכה ה טז), דאינון ה' עלאה ה' תתאה, ו' עמודא דאמצעיתא סביל תרוייהו, יסודא דכלא י', דא ברית, כל מאן דמשקר ועבר ביה, פאלו אעקר פלא ואפיל ליה, והאי י' היא אבן השתיה דמינה הושטת עלמא, ועליה אתמר (תהלים קיח כב) אבן מאסו הבונים וכו', ואיהי יסודא דכלא, ועלה אתבני, ווי ליה למאן דחאב באות שבת ובאות תפלין ובאות יומין טבין ובאות ברית מילה, פאלו אעקר ליה מאתריה, ואהדר עלמא לתהו ובהו.

אמר רבי אלעזר אבא והא י' לעילא איהי, אמאי איהי לתתא הכא, אמר ליה פרי, דא רזא עלאה, מארבע אתוון תליין ארבע שמהן, מן י' יהו"ה, מן ה' הוי"ה (נ"א הוי"ה), מן ו' והי"ה, מן ה' הוה"י (נ"א והי"ה הוה"י), עליהו אתמר ודאי וראית את אחורי, (ופני לא יראו) (שמות לג כג), ומסטרא דאחורים איהי י' לתתא, ומסטרא דפנים לעילא, ודא איהו רזא דאתהפך שמא מדינא לרחמי ומרחמי לדינא, פד אתהפך לדינא איהו הוה"י י' לתתא, דאתמר ביה אבן מאסו הבונים, מאסו יסורין דילה, ואלין דחביבין יסורין אתהפך לון מדינא לרחמי יהו"ה, ובההוא זמנא אבן מאסו וכו', מה דהות י' לתתא אתחזרת לעילא, ומסטרא דוהי"ה איהי י' באמצע, בההוא זמנא אשתטח לגביה, ואמר זכאה חולקי דזכינא להאי, דדא עיקרא ויסודא דכלא.

תקונא שתין וארבע

בראשית ברא אלהי"ם, תמן איש תמן אשה עם ה' דאלהי"ם, ועלייהו

זהו שכתוב איך נפלת משמים הילל בן שחר, נפלה עטרת ראשנו, שהם ה' עליונה וה' תחתונה, ו' העמוד האמצעי נושא את שניהם, היסוד של הכל י', זו הברית, כל מי שמשקר ועובר בה, פאלו עקר הכל והפיל אותו, והי' הזו, היא אבן השתיה שממנה השפת העולם, ועליה נאמר אבן מאסו הבונים וכו', והיא היסוד של הכל, ועליה נבנה. אוי למי שחוטא באות שבת, ובאות תפלין, ובאות ימים טובים, ובאות ברית מילה, פאלו עקר אותו ממקומו והחזיר את העולם לתהו ובהו.

אמר רבי אלעזר: אבא, והרי י' היא למעלה, למה פאן היא למטה? אמר לו: בני, זה סוד עליון, מארבע אותיות תלויות ארבעה שמות. מן י' יהו"ה, מן ה' הוי"ה, ומן ו' והי"ה, מן ה' הוה"י (והי"ה הוה"י), עליהם נאמר ודאי וראית את אחורי (ופני לא יראו), ומצד של אחורים הי' היא למטה, ומצד של הפנים - למעלה, וזהו הסוד שמתהפך השם מדין לרחמים ומרחמים לדין. בשמתהפך לדין, הוא הוה"י, י' למטה, שנאמר בה אבן מאסו הבונים, מאסו את היסורים שלה, ואלו שחביבים היסורים, מתהפך להם מדין לרחמים יהו"ה, ובאותו זמן אבן מאסו וכו', מה שהיתה י' למטה, חזרה למעלה, ומתצד של והי"ה הי' היא באמצע. באותו הזמן השתטח אצלו ואמר: אשרי חלקי שזכיתי לזה, שנה עקר ויסוד הכל.

תמן ששים וארבעה

בראשית ברא אלהי"ם, שם אי"ש, שם אשה עם ה' של

אֱלֹהִים, וְעַלֵּיהֶם נֹאמֵר סִמְכוֹנֵי
בְּאִשׁוּשׁוֹת, בְּאִשׁ וְאִשָּׁה, וּמִי גֵרָם
אֵת זֶה? מִשׁוּם שֶׁהִתְפַּשְׁטוּ
מִכְתָּנוֹת אוֹר אָדָם וְחֻוּהָ, וּמִשׁוּם
זֶה, סִמְכוֹנֵי בְּאִשׁוּשׁוֹת - בְּכַתְּנוֹת
עוֹר, שֶׁהֵם כְּנָגֵד וְעֵרַת אֵילָם
מֵאֲדָמִים וְכוּ'.

וְכִי אָדָם גֵּרָם? וְהֲרִי כְּתוּב וַיֹּאמֶר
הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי
וְגוֹמֵר, וּמִשׁוּם זֶה אָמַר הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹאֲשֶׁה מֶה עֲשִׂית? כְּמוֹ
שֶׁנֹּאמֵר וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵינוּ אֶל
הָאִשָּׁה מֶה זֹאת עֲשִׂית? כָּל חֲטָא
שֶׁעֲשִׂית לְשִׁכְנִיָּה, שְׁהִיא זֹאת,
עֲשִׂית, וּמִשׁוּם זֶה מֶה זֹאת עֲשִׂית,
שְׁהִיא מֶה שְׁמוֹ, מֶה זֹאת וְדָאִי,
מֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁאֵל מֵעִמָּךְ
כִּי אִם לִירְאָה, וְאֵל תִּקְרִי אִם אֵלָא
אִם, (וְהוּא שְׁכָתוּב אִישׁ אִמּוֹ וְאִבּוֹ תִּירְאָה, שְׁהוּא
יְהוָה, הָאֵל וְהָאִם הַעֲלִינָה), וְאֵת לֹא פְחַדְתָּ
מִן הָאִם הַעֲלִינָה, לְזֹאת עֲשִׂית
כָּל זֶה וְדָאִי, שֶׁנֹּאמֵר בְּהַ זֹאת אוֹת
הַכְּבָרִית.

שְׁאֵדָם וְאִשְׁתּוֹ נִכְרָאוּ בְּדִיּוּקְנָו שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ,
וּמִשׁוּם זֶה חֲטָא הָאָדָם הִיָּה תְלוּי
בְּעַמּוּד הָאֲמֻצָּעִי, וְהַחֲטָא שֶׁל
חֻוּהָ בְּשִׁכְנִיָּה, וּמִשׁוּם זֶה מֶה זֹאת
עֲשִׂית, לְזֹאת עֲשִׂית וְדָאִי, וְהַחֲטָא
הִיָּה גֵרָם שֶׁיְרֻדָה הַשְּׁכִינָה לְגִלּוֹת,
שְׁהִיּוּ יִשְׂרָאֵל עוֹשִׂים מַעֲשֵׂה
אֲבוֹתֵיהֶם, וּמִשׁוּם זֶה אָמַר וְאָף
גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אִיִּבֵיהֶם
לֹא מֵאֲסִתִּים וְלֹא גַעְלָתִים וְכוּ',
וּבְהַ זֶה אָמַר דָּוִד אִם תַּחֲנֶה עָלַי
מִחֲנֶה לֹא יִירָא לְבִי וְגוֹמֵר,
בְּ"זֹאת" אֲנִי בּוֹטֵחַ וְגוֹמֵר, זֶה
נֹאמֵר בְּמִלְחָמָת גּוֹג וּמְגוּג, וּמִי
גֵרָם שְׁהוּא יְהִיָּה שְׁמוֹר בְּהַ?
מִשׁוּם שֶׁעָלְיוֹ נֹאמֵר אִם אֶתָּן שְׁנַת
לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תִּנּוּמָה עַד אֲמַצָּא
מְקוֹם לִיהוָה וְגוֹמֵר.

אֲתָמַר (שִׁיר ב ה) סִמְכוֹנֵי בְּאִשׁוּשׁוֹת, בְּאִשׁ
וְאִשָּׁה, וּמֵאֵן גֵּרִים דָּא, בְּגִין דְּאֵתְפַשְׁטוּ
מִכְתָּנוֹת אוֹר אָדָם וְחֻוּהָ, וּבְגִין דָּא סִמְכוֹנֵי
בְּאִשׁוּשׁוֹת, בְּכַתְּנוֹת עוֹר דְּאִינוּן לְקַבֵּל וְעוֹרוֹת
אֵילָם מֵאֲדָמִים וְכוּ' (שְׁמוֹת כה ה).

וְכִי אָדָם גֵּרִים, וְהֵא כְתִיב (בְּרֵאשִׁית ג ב) וַיֹּאמֶר
הָאָדָם הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתְּ עִמָּדִי וְגוֹמֵר,
וּבְגִין דָּא אָמַר קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹאֲתָתָא מֶה
עֲבַדְתָּ, כְּמֶה דְּאֵתְ אָמַר (שם יג) וַיֹּאמֶר יְהוָה
אֱלֹהֵינוּ אֶל הָאִשָּׁה מֶה זֹאת עֲשִׂית, כָּל חוּבָה
דְּעֲבַדְתָּ לְשִׁכְנָתָא דְּאִיָּהִי זֹאת עֲבַדְתָּ, וּבְגִין דָּא
מֶה זֹאת עֲשִׂית, דְּאִיָּהִי מֶה שְׁמוֹ, מֶה זֹאת וְדָאִי,
מֶה יְהוָה אֱלֹהֵינוּ שְׁאֵל מֵעִמָּךְ כִּי אִם
לִירְאָה (דְּבָרִים י יב), וְאֵל תִּקְרִי אִם אֵלָא אִם (הֲדָא
הוּא דְּכְתִיב (ויקרא יט ג) אִישׁ אִמּוֹ וְאִבּוֹ תִירְאוּ דְּאִיָּהוּ יְהוָה אֲבָא
וְאִמָּא עֲלָאָה), וְאֵת לֹא דְחִילְתָּ מֵאִימָא עֲלָאָה,
לְזֹאת עֲבַדְתָּ כָּל דָּא וְדָאִי, דְּאֵתְמַר בְּהַ (בְּרֵאשִׁית
ט יב) זֹאת אוֹת הַכְּבָרִית.

דְּאָדָם (דף צה ע"ב) וְאֵתְתִיָּה אֲתְבְּרִיאֵוּ בְּדִיּוּקְנָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינָתִיָּה, וּבְגִין
דָּא חוּבָא דְּאָדָם הִיָּה תְלוּיָא בְּעַמּוּדָא
דְּאֲמֻצָּעִיתָא, וְחוּבָה דְּחֻוּהָ בְּשִׁכְנָתָא, וּבְגִין דָּא
מֶה זֹאת עֲשִׂית, לְזֹאת עֲשִׂית וְדָאִי, וְחוּבָא דָּא
גֵרָם דְּנַחְתָּת שְׁכִינָתָא בְּגִלּוֹתָא, דְּהוּוּ יִשְׂרָאֵל
עֲבַדִּין מַעֲשֵׂה אֲבוֹתֵיהֶם, וּבְגִין דָּא אָמַר (ויקרא
כו מד) וְאָף גַּם זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאֶרֶץ אִיִּבֵיהֶם לֹא
מֵאֲסִתִּים וְלֹא גַעְלָתִים וְכוּ', וּבְהַ זֶה אָמַר
דָּוִד (תהלים כז ג) אִם תַּחֲנֶה עָלַי מִחֲנֶה לֹא יִירָא
לְבִי וְגוֹמֵר, בְּזֹאת אֲנִי בּוֹטֵחַ וְגוֹמֵר, דָּא אֲתָמַר
בְּמִלְחָמָת גּוֹג וּמְגוּג, וּמֵאֵן גֵּרִים לְמַהְוִי אִיָּהוּ
נְטִיר בְּהַ, בְּגִין דְּעָלְיָה אֲתָמַר (שם קלב ד) אִם אֶתָּן
שְׁנַת לְעֵינַי לְעַפְעַפִּי תִּנּוּמָה עַד אֲמַצָּא מְקוֹם
לִיהוָה וְגוֹמֵר.